

Česká republika

Česká školní inspekce

Středočeský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Střední odborné učiliště obchodní, Kladno, nám. Edvarda Beneše 2353

nám. Edvarda Beneše 2353, 272 01 Kladno

Identifikátor školy: 600 007 065

Termín konání inspekce: 26. květen – 3. červen 2003

Čj.:	025 129/03-5142
Signatura:	kb3hw502

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY/ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Střední odborné učiliště obchodní, Kladno, nám. Edvarda Beneše 2353 je státní střední škola s kapacitou 386 žáků. Ve škole se vyučují tříleté učební obory 65-51-H/002 Kuchař - číšník pro pohostinství, 66-51-H/004 Prodavač - smíšené zboží, 66-51-H/017 Prodavač - průmyslové zboží, 66-52-H/001 Aranžér. Absolventi získávají střední odborné vzdělání, studium se ukončuje závěrečnou zkouškou. Další učební obory, ve kterých může škola podle platného rozhodnutí o zařazení do sítě poskytovat vzdělání, nebyly v době inspekce vyučovány. Dále se ve škole vyučují čtyřleté studijní obory 37-42-L/003 Poštovní manipulanta a 66-41-L/008 Obchodník a dvouletý nástavbový studijní obor 65-41-L/504 Společné stravování. Žáci těchto oborů získávají úplné střední odborné vzdělání, studium se ukončuje maturitní zkouškou. V době inspekce se v 15 třídách učilo 372 žáků. Od 1. 9. 2003 vstoupí v platnost nové rozhodnutí o zařazení do sítě škol, podle kterého bude součástí školy Střední odborná škola vyučující čtyřletý studijní obor 37-42-M/001 Poštovní a peněžní služby.

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční a kontrolní činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních podmínek vzdělávání a výchovy v celé škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a vzhledem k hodnoceným předmětům a skupinám předmětů
- materiálně-technických podmínek vzdělávání a výchovy v celé škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a vzhledem k hodnoceným předmětům a skupinám předmětů
- průběhu a výsledků vzdělávání v celé škole v předmětech a ve skupinách předmětů český jazyk a literatura, společenskovední předměty (dějepis, občanská nauka, psychologie, společenská výchova), matematika, tělesná výchova, skupina předmětů (informační technologie, informační technika, práce s počítačem, výpočetní technika), skupina ekonomických předmětů (ekonomika, zbožíznalství, účetnictví), skupina předmětů (technologie, speciální technologie, stolničení, potraviny a výživa, hotelový a restaurační provoz) a v odborném výcviku

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY V CELÉ ŠKOLE VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM A VZHLEDEM K PŘEDMĚTŮM A SKUPINÁM PŘEDMĚTŮ UVEDENÝCH V PŘEDMĚTU INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

V předmětu český jazyk a literatura a ve skupině společenskovedních předmětů (občanská nauka, psychologie, společenská výchova) bylo ve škole vyučováno 55 hodin týdně. Všichni učitelé daných předmětů splňovali podmínky odborné a pedagogické způsobilosti.

V předmětu dějepis bylo 6 vyučovacích hodin týdně odučeno jednou vyučující, která splňovala pouze pedagogickou způsobilost pro tento předmět.

Z 52 hodin matematiky vyučovaných týdně ve škole bylo zabezpečeno 32 hodin učiteli, kteří splňovali podmínky odborné a pedagogické způsobilosti a 20 hodin učiteli splňujícími podmínky pedagogické způsobilosti.

Z 22 hodin tělesné výchovy vyučovaných týdně ve škole bylo zabezpečeno 18 hodin učitelkou, která splňovala podmínky odborné a pedagogické způsobilosti a 4 hodiny učitelkou splňující podmínky pedagogické způsobilosti.

Ve skupině předmětů informační technologie, informační technika, práce s počítačem a výpočetní technika bylo týdně vyučováno 42 hodin. Hodiny byly vyučovány učiteli s pedagogickou způsobilostí a odborností pro jiné předměty.

Sledované odborné předměty vyučovalo devět učitelů, z nichž sedm splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, a dvě vyučující byly nekvalifikované.

Kromě jedné začínající mistrové odborného výcviku (dále jen MOV), která nesplňovala podmínky pedagogické způsobilosti, byly všechny ostatní mistrové plně kvalifikované.

V čele školy stojí pedagogičtí pracovníci, kteří jsou se školou spjati již dlouhá léta. Ředitel školy, který ji řídí od 1. srpna 1998, pracuje ve škole 38 let. Podobně i zástupkyně ředitele pro teoretické vyučování začínala ve škole jako vyučující. Zástupkyně pro praktické vyučování je v současné době dlouhodobě nemocná. Řídící pracovníci jsou absolventy funkčního studia pro vedoucí pracovníky ve školství a prvky moderního manažeringu se snaží vkládat do své formy řízení. Tato skutečnost se projevuje především na velmi dobré komunikaci s podřízenými a vytváření klidného pracovního prostředí. Několikaleté studium zúročili vedoucí pracovníci při vytváření strategického rozvoje školy, jehož písemnou podobu vypracovali v roce 2002. Obě práce vycházejí z dokonalé znalosti současného stavu školy a pojmenovávají koncepci jejího dalšího rozvoje. Ředitel školy uplatňuje na pracovišti principy demokratického stylu řízení práce, opírá se o názory, náměty a vyjádření poradních orgánů, které jsou zakotveny v *Organizačním řádu školy*. Tvoří je porada vedení školy, metodické komise, pedagogická rada. Zápisy z pedagogických rad dokládají, že rady mají podobu kvalifikačních nebo organizačních porad. Jednání porad obsahují program a popisují průběh a obsah jednání. Dále se zabývají výsledky práce žáků, méně již výsledky práce pedagogů, jelikož zápisy neuvádějí souhrnnou analýzu hospitační a kontrolní činnosti vedení školy s případnými doporučeními, klady a zápory sledované práce. Vyučující jsou rámcově vedeni ve čtyřech metodických komisích. Těžiště jejich práce spočívá v zajištění plnění učebních osnov, učebnic a v organizování školních a mimoškolních akcí. Každý předmět má v metodické komisi určeného garanta. Vliv metodických komisí na kvalitu výuky inspekcí sledovaných předmětů je málo zřetelný. Metodickou a didaktickou stránku vzdělávání komise neřeší. Péče o začínající a částečně kvalifikované učitele je zajištěna prostřednictvím vedení zkušených pedagogů. Hospitační činnost vychází z plánu kontrolní činnosti. Povinná dokumentace je kontrolována zástupkyní ředitele školy, která je touto činností pověřena. Výchovná poradkyně splňuje podmínky specializačního studia a ve své činnosti se řídí rámcovým plánem. Rozsah, obsah i organizace její práce odpovídají charakteru a potřebám středního odborného učiliště. Ponejvíce řeší osobní problémy žáků a záškoláctví.

Organizační schéma školy je jednoduché: vedení tvoří ředitel, jeho zástupkyně pro teoretické vyučování, zástupkyně pro praktické vyučování a vedoucí ekonomického úseku. Porady vedení se konají operativně dle potřeby. V *Organizačním řádu* jsou jasně stanoveny kompetence ředitele, jeho zástupců, zaměstnanců školy a je popsána činnost vnitřních organizačních jednotek (úseků teoretického vyučování a výchovy, praktického vyučování a ekonomického úseku). Skutečnosti zjištěné ve škole dokládají, že se tento řád realizuje. Organizace činnosti školy vychází z *Celoročního plánu práce školy*, který je rozpracován do měsíčních plánů. Plány jsou zveřejněny na nástěnce ve sborovně, jsou průběžně doplňovány a aktualizovány. Školní řád (*Vnitřní režim SOU obchodního v Kladně*) popisuje práva a povinnosti žáků v souladu s platnými normami a má standardní úroveň. *Rada školy* ani *Studentská samospráva* nejsou ve škole zřízeny. Přenos informací je ve škole zajištěn

obvyklým způsobem (porady, osobní kontakt, nástěnky); s prospěchem a chováním žáků jsou zákonní zástupci seznamováni na pravidelných třídních schůzkách a písemně prostřednictvím žákovské knížky. Veřejnost je o škole, jejích aktivitách a výsledcích informována v regionálním tisku, v bulletinu místního Úřadu práce, na burze škol a při dnu otevřených dveří. Škola má zpracován náborový materiál, se kterým navštěvují její učitelé základní školy ve své spádové oblasti.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy umožňují realizovat dané obory a jejich úroveň je velmi dobrá.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY V CELÉ ŠKOLE VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM A VZHLEDEM K PŘEDMĚTŮM A SKUPINÁM PŘEDMĚTŮ UVEDENÝCH V PŘEDMĚTU INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Výchovně-vzdělávací činnost je realizována v pronajaté školní budově umístěné v centru města, postavené v duchu funkcionalistické architektury v letech 1929 – 1930; majitelem budovy je Magistrát města Kladno. Pro teoretické vyučování má škola k dispozici 10 univerzálních kmenových učeben, dvě odborné učebny cizích jazyků, dvě počítačové učebny, učebnu stolničení, aranžování, cvičnou kuchyni, učebnu pro odborný výcvik prodavačů, poštovních manipulantů a učebnu pro psaní strojem.

Pro vyučování českému jazyku a literatuře a společenskovedních předmětů škola nemá tematicky zaměřené učebny. Sledovaná výuka probíhala v kmenových učebnách jednotlivých tříd, jež jsou vzhledem k didaktice předmětu nepodnětné. Materiální podpora vyučování audiovizuální technikou byla nízká. Rovněž názorová podpora předmětů byla malá. Učitelky využívaly jazykové příručky, sady videokazet. Žáci mají k dispozici ucelené řady učebnic, v části hodin bylo pracováno s učebnicemi a nakopírovanými materiály. Předností školy je žákovská knihovna obsahující 5 000 titulů odborné a beletristické literatury.

Sbírka pomůcek pro matematiku obsahuje tradiční stereometrické modely, rýsovací soupravy, kapesní kalkulátory, tabulky a sady fólií do zpětných projektorů.

Škola nemá vlastní tělocvičnu. V zimním období využívá haly Sokola Kladno. Na jaře a na podzim je převážně využíváno škvárové hřiště TJ Slovan Kladno. Vybavení pomůckami využívaných v podzimním a jarním období je skromné, zastaralé, odpovídá celkovým podprůměrným podmínkám výuky.

Pro výuku informačních technologií, informační techniky, práce s počítačem a výpočetní techniky škola disponuje dvěma odbornými učebnami. Jedna učebna byla zařízena v rámci projektu Internet do škol. Je vybavena deseti žákovskými počítači, jedním učitelským počítačem a serverem. Programově jsou počítače vybaveny MS Office, Lingea lexikon a Corel Draw8. Ve druhé učebně je třináct počítačů žákovských a jeden učitelský. Počítače jsou různé kapacity s různou operační pamětí od 16 RAM až do 256 RAM. Programové vybavení: Suit 602, Apost 2000, Kakul1, Open Office org. 1.2, Calisto 3, WinBase 602 a Lingea Lexikon. K dispozici je řada tiskáren značky Helvet Packard a dva scanery. Vzhledem k zastaralosti některých počítačů bude vybavení učebny vyžadovat postupnou obměnu.

Učebna zbožíznalství, která nebyla v souvislosti s probíhajícími maturitními zkouškami využita, je umístěna v sousedství kabinetu - sbírky materiálů a exponátů. Vyučující mají k dispozici publikace encyklopedického charakteru, učebnice, odborné časopisy a odborné publikace. Žáci mohou používat odpovídající učebnici pouze v některých předmětech.

Vybavení cvičné kuchyně a cvičné učebny stolničení je velmi skromné.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání a výchovy ve škole umožňují realizovat sledované obory a jejich úroveň je celkově průměrná.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE ŠKOLE V PŘEDMĚTECH A SKUPINÁCH PŘEDMĚTŮ UVEDENÝCH V PŘEDMĚTU INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Realizace vyučovaných oborů

Vyučované obory uvedené v charakteristice školy jsou realizovány v souladu se zařazením do sítě škol.

Učební obor 65-51-H/002 Kuchař - číšník pro pohostinství je vyučován dle učebního plánu schváleného MHČR dne 26. června 1995, č.j. 807 623/95-74, s platností od 1. září 1995 počínaje 1. ročníkem.

Učební obory 66-51-H/004 Prodavač - smíšené zboží a 66-51-H/017 Prodavač - průmyslové zboží jsou vyučovány dle učebního plánu schváleného MHČR dne 14. července 1964, č.j. 170 013/94-74, s platností od 1. září 1994 počínaje 1. ročníkem.

Učební obor 66-52-H/001 Aranžér je vyučován dle učebního plánu schváleného MHČR dne 19. října 1995, č.j. 811 163/95-74, s platností od 1. září 1995 počínaje 1. ročníkem.

Studijní obor 37-42-L/003 Poštovní manipulát je vyučován dle učebního plánu schváleného MŠMT ČR dne 3. června 1997, č.j. 22 479/97-71, s platností od 1. září 1997 počínaje 1. ročníkem.

Studijní obor 66-41-L/008 Obchodník je vyučován dle učebního plánu schváleného MŠMT ČR dne 6. listopadu 1997, č.j. 33 323/97-23, s platností od 1. září 1998 počínaje 1. ročníkem.

Studijní obor 65-41-L/504 Společné stravování je vyučován dle učebního plánu schváleného MŠMT ČR dne 10. května 1996, č.j. 19 350/96-23 UP, s platností od 1. září 1996 počínaje 1. ročníkem.

Výuka je v souladu se schválenými učebními dokumenty vyučovaných oborů.

Při kontrole *třídních knih* byly zjištěny drobné závady při jejich vedení ve školním roce 2002/2003 (chybějící rozvrh, zasedací pořádek). V *rozvrhu hodin* nejsou dodrženy psychohygienické zásady a pravidla (kromě jedné dvacetiminutové přestávky předepsané platnou vyhláškou jsou všechny přestávky pětiminutové, často je do rozvrhu zařazován sedmihodinový blok povinných a volitelných předmětů, matematika se vyučuje 6. a 7. vyučovací hodinu). Dva *protokoly o komisionálních zkouškách* za školní rok 2001/2002 dokládají neúplnost zkušebních komisí. Zbývající kontrolovaná povinná dokumentace školy (*školní řád, záznamy z pedagogických rad, protokoly o přijímacím řízení, protokoly o ukončování studia*) je vedena velmi dobře.

Povinná dokumentace školy je i přes zjištěné nedostatky vedena průkazně a zachycuje průběh vzdělávání.

Naplňování učebních plánů a osnov je zjišťováno při hospitační činnosti. Počet kontrolních hospitací vedení školy je vysoký. Společných hospitací s inspektory se aktivně účastnili oba řídicí pracovníci. Hospitační záznamy uvádějí průběh, klady a zápory, celkové shrnutí sledované výuky. Po každé hodině je proveden pohospitační pohovor zakončený podepsáním záznamu. Rozbor výuky prováděný vedením školy za asistence školních inspektorů byl mnohdy nadhodnocen a pojmenovával ponejvíce klady a pozitiva. Tradiční výuka postavená na dominanci učitele a pasivní roli žáka byla považována za velmi dobrou.

Způsob kontroly plnění učebních plánů a osnov je i přes zjištěné nedostatky účinný.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu český jazyk a literatura a ve skupině společenskovědních předmětů (dějepis, občanská nauka, psychologie, společenská výchova)

Výuku sledovaných předmětů v učebních a studijních oborech ve škole zajišťuje pět vyučujících. Českému jazyku a literatuře, psychologii, společenské výchově a občanské nauce vyučují čtyři vyučující, jejichž odborná a pedagogická způsobilost je v souladu s právní normou, vyučující dějepisu chybí odborná způsobilost pro tento předmět. Všechny vyučující jsou zkušené, čerpají ze svých letitých zkušeností, jelikož ve školství pracují více než dvacet let. V rámci inspekce bylo realizováno dvacet šest hospitací ve sledovaných předmětech.

K průměrným prvkům ve výuce patřila oblast motivace a hodnocení spolu s oblastí organizace, forem a metod práce. Řada hodin postrádala úvodní motivaci, průběžné a systematické hodnocení provedených úkolů. Vyučující vycházely z představy automatického zájmu žáků o jejich předmět. Citelně scházelo ocenění aktivních jedinců, bez povšimnutí zůstávali žáci pasivní. Výjimku tvořila výuka českého jazyka ve třídě PM1 a společenské výchovy ve třídě PK1B, ve kterých vyučující umně volily z bohaté škály motivačních možností vyvolat a udržet zájem žáků. Avšak více než polovina sledovaných hodin postrádala hodnotící závěr a shrnutí probraného učiva. Zkoušení a následně zdůvodněná klasifikace se objevily ve třetině sledovaných hodin. K hodnocení žáků využívají učitelky kromě tradičních forem zkoušení i aktuality, referáty, domácí i školní žákovské práce, seminární práce, testy. V hodinách literatury je vlastní četba žáků podporována záznamy v čtenářských denících. Četnost klasifikace je dostatečná.

Z hlediska časové dotace předmětů probíhá vzdělávání v souladu s učebním plánem. Vyučující se řídí osobními časově tematickými plány, které rozpracovávají rámcovou podobu učebních osnov. V předmětu český jazyk a literatura byly dodrženy učebními osnovami doporučené proporce mezi jazykovým a literárním vzděláváním, složka komunikační výchovy neobsahuje všechna témata osnovami rozepsaná. Plánování ve společenskovědních předmětech je logicky koncipované, dobře se zde pracuje se základním a nadstandardním učivem. Zápisy v třídních knihách dokazují, že učební osnovy jsou plněny. Předměty jsou koordinovány dvěma metodickými komisemi (humanitních předmětů, společenskovědních a přírodovědných předmětů), ve kterých jsou určení garanti pro jednotlivé předměty. Bezprostřední příprava na vyučování zahrnovala u čtyřech vyučujících zejména obsah učiva, metodická a materiální složka byla málo zřetelná. Vyučování nejzkušenější vyučující bylo odborně i didakticky velmi dobře zvládnuto.

Výukové cíle byly zaměřeny na vědomosti a dovednosti uvedené v učebních dokumentech. Z osnovami doporučených metod a forem práce volily vyučující ve většině navštívených hodin tradiční metodu verbálního výkladu kombinovanou řízeným rozhovorem. Některé učitelky zařazovaly samostatnou a skupinovou práci žáků, její efektivita byla rozdílná, v části hodin nebyly výsledky zadané práce žáky přesvědčivě prezentovány a vyučujícími hodnoceny. Ojedinele se vyskytly i vyučovací hodiny s dominancí učitelky ve všech jejích částech, jednalo se především o hodiny literatury. Při literárním vzdělávání byly proporce mezi literárněhistorickými a literárněteoretickými poznatky, četbou a hodnocením ukázek z uměleckých děl vcelku vyrovnané, rezervy a rozdíly byly ve výchovném využití literatury a v nácviku výrazného čtení ukázek. Nácvik komunikativních dovedností do hodin s mluvnickým a slohovým učivem účelově zařazen nebyl. Komunikační úroveň žáků je nízká, odpovídá však úrovni ve srovnatelných učebních a studijních oborech. V průběhu vyučování probíhala komunikace výhradně v rovině učitelka – žák. Komunikace polemického charakteru mezi žáky

neprobíhala. Verbální i neverbální komunikace vyučujících byla příkladná nebo velmi dobrá. Sledované hodiny společenskovedních předmětů byly organizačně často založeny na frontální práci, metodicky pestřejší postupy využívaly vyučující v předmětu psychologie, v jedné hodině společenské výchovy. Přes patrnou snahu zapojení žáků do výuky frontálně kladenými otázkami převažovalo ve většině hodin předávání hotových informací. Ve výuce dominovala složka informativní nad složkou formativní.

Výuka probíhala v kmenových učebnách, které pro sledované předměty nevytvářely potřebnou estetickou motivaci. Zvláště třídy umístěné v přízemí budovy školy jsou pro výuku nedůstojné. Třídy jsou vybaveny standardním školním nábytkem, jejich názorová podnětnost ve vztahu k daným předmětům není vyhovující. Skutečnost, že didaktická technika je dostupná ve velmi malém procentu, ztěžuje vyučujícím její efektivní využívání. Absence audiovizuální techniky v kmenových učebnách negativně poznamenala názornost a rozmanitost výuky. Vybavení pomůckami je pro tyto předměty malé. K podpoře výuky vyučující zvolily pouze ukázky z odborných publikací a podpurný obrazový materiál. Kladem materiálního vybavení sledovaných předmětů je velmi dobrá práce s učebnicemi, které žáci vlastní. Zvolené tempo výuky respektovalo věkové zvláštnosti žáků, rezervy spočívaly ve střídání jednotlivých činností a ve vytváření prostoru pro relaxaci.

Průběh vzdělávání a výchovy byl v předmětu český jazyk a literatura a společenskovedních předmětech hodnocen jako průměrný.

Průběh a výsledky vzdělávání v matematice

Hospitováno bylo v třinácti hodinách matematiky u tří učitelů, z nichž dva splňovali podmínky odborné a pedagogické způsobilosti a jeden splňoval podmínky pedagogické způsobilosti. Tito učitelé zajišťovali 96,2 % hodin výuky předmětu ve škole. Zbylé hodiny učil pedagog postrádající odbornou způsobilost. Na kvalitu sledované výuky měla pozitivní vliv plná kvalifikovanost učitelů a u částečně kvalifikované vyučující příbuznost její odbornosti – fyziky k matematice. Časové dotace předmětu odpovídaly učebním plánům vyučovaných oborů, ve studijních oborech Obchodník a Poštovní manipulants zvýšil ředitel školy v rámci svých kompetencí celkovou hodinovou dotaci matematiky o 2 hodiny.

Sledovaným hodinám nechyběla úvodní část s motivujícím uvedením do problematiky. Bylo využíváno průběžné hodnocení, aktivním žákům se dostávalo ocenění známkou nebo pochvalou. Výsledná známka ústního zkoušení byla vždy pedagogem veřejně před žáky oznámena a zdůvodněna. Podklady pro klasifikaci získávali vyučující především z písemných prací, četnost jejich zadávání byla obvyklá. Závěry většiny sledovaných hodin postrádaly shrnující a hodnotící část.

Plánování výuky bylo dokladováno časově tematickými plány, které ve třídách učebních oborů kopírovaly učební osnovy a ve třídách studijních oborů byly doplněny o rozšiřující učivo. Po obsahové i formální stránce měly plány velmi dobrou úroveň. Vyučující se jich však příliš silně drželi, nevyužívali možnosti variabilně měnit hloubku probíraného učiva vzhledem k potřebě vyučovaných oborů a schopnostem žáků. V bezprostřední přípravě učitelů na hodiny převažovala obsahová složka nad metodickou.

Sledované hodiny byly organizačně založeny na metodě frontální práce, variabilnější přístup k výuce zaznamenán nebyl. Pozitivem byla evidentní snaha učitelů předat žákům co nejvíce poznatků, jejich práce byla systematická. Nedostatkem bylo, že žákům byl ponecháván malý prostor pro jejich aktivitu, byli silně vedeni a byly jim podsouvány správné postupy a způsoby řešení problémů. Při výkladu se nové učivo předkládalo žákům axiomaticky, platnost výroků a

tvrzení se nedokazovala, ale jen demonstrovala na příkladech. Styl práce učitelů rozvíjel málo myšlenkovou samostatnost žáků.

Výuka předmětů probíhala v kmenových třídách, jejichž vybavení a úprava je standardní. Hodiny byly stereotypní, zaměřené především na procvičování. Nebyl v nich vytvořen prostor pro relaxaci, chyběla změna tempa a jeho gradace. Vhodné není zařazení výuky předmětů na šestou a sedmou vyučovací hodinu.

Atmosféra vyučovacího procesu byla bezkonfliktní, vyučující se prezentovali profesionálním přístupem k žákům s respektováním jejich osobností. Pracovalo se s křídou a tabulí, používaly se rýsovací potřeby, kalkulátory, učebnice a namnožené texty úloh. Anachronizmem bylo využívání tabulek hodnot goniometrických funkcí a odmocnin.

Průběh vzdělávání a výchovy byl ve sledovaných hodinách matematiky celkově hodnocen jako průměrný.

Průběh vzdělávání v předmětu tělesná výchova

Vyučující mají zpracovány časově tematické plány, které jsou v souladu s osnovami vyučovaných studijních nebo učebních oborů. Plánování, ze kterého vychází příprava na výuku, je velmi volné, operativně lze obsah výuky přizpůsobit aktuálním podmínkám.

Sledovaná výuka probíhala většinou na hřišti se škvárovým povrchem. Výuka je organizována ve dvouhodinových blocích. Hodina začíná přesunem ze školy na hřiště. Nástup na výuku po převlečení začíná dvacet (i více) minut po zahájení hodiny. Pokud blok nekončí velkou nebo polední přestávkou, musí vyučující skončit tak, aby se dostal včas do vzdálené školy. Celková doba na samotný průběh dvouhodiny je tímto snížena na nejvíce šedesát minut. Rozcvičení, během nebo na místě, je organizováno na škváře nebo v lesoparku. Hlavní činnosti pak na škváře. V případě, že vyučující chce změřit žákům výkony v běhu, jde s nimi na betonový chodník. Po skončení výuky v tomto prostředí mají žáci špinavou obuv a jsou zaprášeni. Po sledovaných hodinách nikdo nepoužil sprchy. Počet cvičících žáků ve sledovaných hodinách byl přímo úměrný podmínkám. V některých hodinách necvičila až polovina žáků. Velmi mnoho žáků se z různých důvodů na hodiny omlouvá nebo je osvobozeno. Podmínky a časová organizace sledované výuky jsou nevyhovující.

Ve zkrácených hodinách se učitelky snažily pod osobním vedením žáky rozcvičit. Organizace hlavní činnosti v hodinách nebyla zautomatizována, ale většinou nahodilá. Pomůcky pro výuku nebyly připravené nebo byly v nedostatečném počtu (míče na odbíjenou, rukavice a odpalovací pátky na softbal). Přes značné úsilí vyučujících hlavně s organizací činností nebyly až na výjimku, kterou byl nácvik vrhu koulí, uplatněny metodické postupy při nácviku dovedností, nebyly dostatečně opravovány chyby a demonstrována správná provedení. V hospitovaných hodinách bylo patrné, že získané pohybové či herní dovednosti jsou na nízké úrovni. Systematicky není vedena žádná dokumentace, která by vyznačovala, jaká časová dispozice byla věnována rozvoji určité pohybové nebo herní dovednosti žáků v průběhu studia či učení.

V prostředí, ve kterém probíhala sledovaná výuka, bylo velmi obtížné žáky motivovat ke kvalitnímu rozvoji pohybových dovedností. Učitelky i žáci s vědomím podmínek výuky komunikovali bez problémů. Žáci respektovali postavení vyučujících, učitelky respektovaly dispozice žáků. Interakce a komunikace byly na velmi dobré úrovni. Hodnocení a četnost klasifikace jsou přiměřené.

Celkem bylo sledováno šest hodin výuky.

Průběh vzdělávání a výchovy byl ve sledovaných hodinách tělesné výchovy celkově hodnocen jako pouze vyhovující.

Skupina předmětů informační technologie, informační technika, práce s počítačem a výpočetní technika

Ve studijním oboru Obchodník je vyučován předmět informační technologie, ve studijním oboru Poštovní manipulát je vyučován předmět práce s počítačem, ve studijním oboru Společné stravování je vyučován předmět informační technika, v učebních oborech Prodavač a Aranžér je vyučován předmět informační technologie a u učebního oboru Kuchař-číšník se vyučuje předmět výpočetní technika. Názvy a týdenní hodinové dotace předmětů jsou v souladu s učebními plány. Třídy jsou na všechny vyučované hodiny dělené. Odborná nezpůsobilost vyučujících nijak negativně neovlivnila celkovou vysokou kvalitu výuky.

Vyučující mají zpracovány časově tematické plány, které jsou v souladu s obsahem osnov učebních a studijních oborů. Plány jsou vypracovány v návaznosti na dlouhodobý průběh výuky. Kontrola plnění plánů je průběžná. Při přípravě na vyučování je z plánů vycházeno. Třídy jsou na výuku děleny. Ve větší části výuky pracuje každý žák na svém počítači, při početnějších skupinách jsou u některých počítačů dva žáci. Hodiny jsou organizovány většinou ve dvouhodinových blocích.

Učebna zařízená v rámci projektu internetu do škol je využívána hlavně pro výuku textového editoru a pro práci na internetu. Starší učebna, která je vybavena některými speciálními programy, jako například programem APOST pro výuku studijního oboru poštovní manipulát, slouží k výuce těchto programů.

Pro sledovanou výuku byly charakteristické aktivní, promyšlený přístup vyučujících, zájem a aktivita žáků. Vyučující látku vyložili a uvedli, poté následovala samostatná práce na zadaných úkolech, kontrola a vyhodnocení. Stálým pravidlem je práce s chybou a odstraňování nesprávných řešení. Práce je zadávána a vyhodnocována v postupných krocích. Vzhledem k velkým rozdílům v osvojených dovednostech u jednotlivých žáků, odrážejících jejich předchozí zkušenost, je při kontrole a individuální dopomoci vyučujících přístupováno k žákům diferenciovaně. Při frontální výuce, demonstraci a návodu jsou využívány bezprašné, fixové tabule. Vyučující vhodně mění formy a organizaci výuky tak, aby úspěšně předávali odborné kompetence.

Učitelé vytvářejí žákům dostatečný prostor k prezentaci vlastního názoru. Postupnými kroky případně důrazem na tvůrčí individuální práci jsou žáci vhodně průběžně motivováni. Atmosféra sledovaných hodin byla vždy pracovní. Vztahy mezi žáky a učiteli jsou bezproblémové, žáci respektují vyučující, učitelé zohledňují individuální dovednosti žáků. Četnosti klasifikace a stupně hodnocení jsou přiměřené.

Nevýhodou pro kontinuitu učení jsou v některých případech dlouhé přestávky mezi jednotlivými dvouhodinovkami způsobené praxí žáků, exkurzemi, školením vyučujících a jinými důvody.

Celkově bylo sledováno devět hodin uvedených předmětů.

Průběh vzdělávání a výchovy byl ve sledovaných hodinách předmětů informační technologie, informační technika, práce s počítačem a výpočetní techniky celkově hodnocen jako velmi dobrý.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu odborný výcvik v oborech Obchodník a Prodavač-průmyslové (smíšené) zboží

Výuku odborného výcviku zajišťují v učebních oborech 66-51-H/017 Prodavač-průmyslové zboží, 66-51-H/004 Prodavač-smíšené zboží a ve studijním oboru 66-41-L/008 dvě mistrové odborného výcviku s odbornou i pedagogickou způsobilostí a jedna začínající mistrová odborného výcviku, která dosud studium pedagogiky nezahájila. Její hezký vztah k žákům

a zodpovědný přístup k práci jsou pozitiva, která ovlivňují její práci. Této vyučující je ustanovena uvádějící učitelka, která jí poskytuje všestrannou pomoc. Praktické zkušenosti a odpovídající vzdělání mistrové odborného výcviku byly zřejmé ve sledované výuce odborného výcviku ve třídě O3 v oboru 66-41-L/008 Obchodník.

Žáci byli motivováni prováděním smysluplné činnosti na smluvních pracovištích v obchodních střediscích v Kladně. Zde získávali pod vedením instruktorů potřebnou zručnost a praktické dovednosti. O průběhu odborného výcviku a prováděných činnostech si vedou záznamy v pracovních denících potvrzované instruktory a kontrolované mistry odborného výcviku. Na smluvních pracovištích je vedena evidence docházky žáků, kterou ověřují pravidelně kontrolu provádějící mistrové odborného výcviku. Při těchto kontrolách též ověřují a hodnotí teoretické vědomosti žáků. V odborné učebně - prodejně vládla při výuce pracovní atmosféra, mistrová odborného výcviku poskytovala účinnou pomoc žákům při řešení zadaných úkolů.

Učební osnovy jsou základem pro zpracování tematických plánů. Instruktoři mají tyto tematické plány k dispozici a zajišťují a garantují jejich realizaci. Zápisy v denících odborného výcviku svědčí o plnění osnov. Velmi kvalitní bezprostřední příprava MOV na výuku byla předložena v písemné podobě k jednotlivým tematickým celkům a tématům. Příprava byla též zaměřena na přípravu pomůcek a názorného materiálu.

Výuka v učebně - prodejně byla vedena vhodnými instrukcemi a pokyny ze strany mistrové odborného výcviku. Vnímala a respektovala individuální schopnosti žáků. Samostatné činnosti žáků a procvičování věnovala dostatečný prostor, výsledky činnosti kontrolovala a hodnotila. Zjištěné nedostatky popsala a své hodnocení zdůvodnila.

Učebna pro výuku odborného výcviku je umístěna v prvním podzemním podlaží a vybavena základním potravinářským zbožím, sortimentem textilu, látek a drogistickým zbožím. Do výuky byly zařazeny přestávky v souladu s požadavkem na organizaci odborného výcviku.

Odborný výcvik je zajišťován na smluvních pracovištích s různě širokým sortimentem zboží a v odborné učebně v budově školy.

Průběh vzdělávání a výchovy byl v odborném výcviku hodnocen stupněm velmi dobrý.

Průběh a výsledky vzdělávání v skupině ekonomických předmětů (ekonomika, zbožíznalství a účetnictví)

Hospitační činnost byla provedena u čtyř vyučujících, kteří jsou výukou sledovaných odborných předmětů ve škole pověřeni. Výuka těchto předmětů je po stránce personální ve škole příkladně zajištěna.

Vstupní motivační metody byly v několika hodinách zastoupeny sdělením tématu vyučovací hodiny. Praktické zkušenosti žáků byly prvky, které vyučující vhodně využívali při průběžné motivaci. Hodnocení znalostí formou klasifikace nebylo ve vyučovacích hodinách uplatněno. Vyučovací hodiny ekonomiky a účetnictví byly věnovány ve třídě PA 3B souhrnnému opakování před závěrečnými zkouškami. Spolupráce a aktivita některých žákyň nebyla učitelem v závěru vyučovací hodiny ohodnocena. Nejčastějším negativním jevem bylo neefektivní zvládnutí závěrečných částí některých hodin, pochopení nové učební látky nebylo nijak ověřováno. Pouze ve vyučovací hodině zbožíznalství ve třídě PK 2B vyučující vhodnými kontrolními dotazy zjišťovala, jak žákyně pochopily novou učební látku.

Pro výuku mají vyučující zpracované časové tematické plány, ve kterých je transparentně rozděleno učivo dané učební osnovou do ročníků. Zápisy v třídních knihách svědčí o naplňování těchto plánů. Příprava učitelů byla zaměřena převážně na obsah. Názorné učební pomůcky připravila vyučující zbožíznalství ve třídě PK 2B a pro samostatnou práci žáků v hodině účetnictví vyučující ve třídě SPS1 uchystala zadání úkolů k řešení.

Ve vyučovacích hodinách byly voleny metody s důrazem na seznámení s novou problematikou i na opakování již probraného učiva. V navštívených hodinách předmětů preferovali vyučující styl výuky založený na předávání informací formou výkladu. Výklad ve třídách O 3 a PK 2B v předmětu zbožíznalství motivoval žákyně ke spolupráci a aktivnímu zapojení do výuky. Při samostatné činnosti žáků ve třídě SPS 1 v hodině účetnictví bylo respektováno jejich individuální tempo. V žádné sledované hodině nebyla využita didaktická technika. Efektivní práce s učebnicí byla zařazena v předmětu zbožíznalství ve třídě O 3. V ostatních hodinách byla část vyučovacího času věnována zápisu poznámek do sešitů, neboť na trhu není obsahově a cenově přijatelná učebnice.

Tempem výuky se přizpůsobovali vyučující aktuálním podmínkám tříd, vyučovací hodiny vhodně členili. Výuka tříd byla vzhledem k probíhajícím maturitním zkouškám realizována v náhradních učebnách, které nejsou esteticky ani didakticky podnětné pro výuku sledovaných předmětů.

Vybavení učeben, ve kterých výuka probíhala, je velice chudé. V některých třídách chyběla výzdoba, nebyly zde dostupné názorné pomůcky a v převážné většině ani didaktická technika.

Průběh vzdělávání byl ve skupině ekonomických předmětů (ekonomika, zbožíznalství a účetnictví) hodnocen stupněm průměrný.

Průběh a výsledky vzdělávání ve skupině odborných předmětů (technologie, speciální technologie, stolničení, potraviny a výživa, hotelový a restaurační provoz)

Průběh a výsledky vzdělávání byly zjišťovány v šesti hodinách u tří učitelek. Dvě z nich nesplňovaly podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, ale tento nedostatek se neprojevil nepříznivě na kvalitě výuky; ve prospěch vyučujících mluvila jejich letitá praxe v oboru, velmi dobrá příprava na výuku, pozitivní přístup k žákům a jejich účast na odborných seminářích pořádaných Asociací kuchařů a cukrářů.

Hodinová dotace odpovídá učebním plánům, vhodně jsou voleny volitelné předměty, které doplňují odborné vzdělávání. Dochází k posílení hodinové dotace odborných předmětů z hodinové dotace volitelných předmětů, což učební dokumenty pro obor Kuchař - číšník pro pohostinství umožňují.

Sledované hodiny měly různou úroveň. Vyučující vždy sdělovaly témata hodin, v jejich závěru chybělo zhodnocení práce žáků. Hodiny probíhaly v učebnách málo podnětných pro výuku daných předmětů.

Vyučující předmětu potraviny a výživa využívala různé formy a metody účinného vyučování, nechyběly názorné ukázky, vhodně využila mezipředmětových vztahů, využívala příklady z praxe. Soutěží mezi žáky zvyšovala jejich aktivitu a zájem o předmět.

Vyučující technologie a speciální technologie využívala aktualizace učiva o moderní prvky z gastronomie, v jedné hodině vhodně zvolila na doplnění výkladu didaktickou techniku. Názorné ukázky z odborných knih byly použity ve všech hodinách technologie i speciální technologie. Vyučující dávala možnost žákům diskutovat nad problémy.

V předmětu hotelový a restaurační provoz vyučující využíval odborné časopisy, práce probíhala frontální metodou.

V předmětu stolničení vyučující věnovala méně pozornosti formám a metodám účinného vyučování, převládala jednotvárná frontální výuka, která nebyla materiálně podložena.

Průběh vzdělávání a výchovy byl ve skupině odborných předmětů (technologie, speciální technologie, stolničení, potraviny a výživa, hotelový a restaurační provoz) celkově hodnocen jako průměrný.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu odborný výcvik v oboru Kuchař - číšník pro pohostinství

Odborný výcvik oboru Kuchař - číšník pro pohostinství se realizuje na jednotlivých provozovnách v Kladně a Praze. Mistrová odborného výcviku provozovny pravidelně navštěvuje a kontroluje.

Škola má připraven plán konzultačních hodin, na které se žáci dostávají 4x do roka. Probíhají ve školní budově ve cvičné kuchyni nebo ve cvičné učebně pro stolničení. Obě učebny jsou velmi skromně vybaveny.

Při hospitované hodině žáci připravovali pod odborným dohledem mistrové pokrmy, které si předem nanormovali.

Pro rozvoj oboru by bylo vhodné se zúčastňovat různých odborných soutěží, kterých se žáci školy již 3 roky nezúčastnili.

Byla provedena hospitace závěrečných zkoušek praktické části – stolničení (dále jen ZZ). ZZ měly celkově dobrou úroveň. Žáci si sami vytvářeli scénář ke slavnostní tabuli, kterou při ZZ připravovali a museli obhájit. U vytvořených menu bylo kontrolováno dodržení gastronomických pravidel. Další částí ZZ bylo splnění dovednostního úkolu, který si žáci vylosovali. Při praktické části ZZ chyběla obsluha zákazníka v běžném provozu.

Průběh vzdělávání a výchovy byl v odborném výcviku hodnocen celkově jako průměrný.

Výsledky vzdělávání a výchovy

Výsledky vzdělávání si učitelé školy ve sledovaných předmětech a skupinách předmětů zjišťují běžně užívanými metodami ústního a písemného zkoušení. Klasifikace žáků je zaznamenávána na klasifikačním archu třídy, který je založen v třídní knize. Četnost známek je ve všech předmětech dostatečná.

Celkově měl průběh vzdělávání a výchovy ve sledovaných předmětech a skupinách předmětů včetně realizace vyučovaných oborů průměrnou úroveň.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

V době konání inspekce probíhaly ve škole maturitní zkoušky ve třídě studijního oboru Obchodník a závěrečné praktické zkoušky ve třídách učebního oboru Kuchař - číšník pro pohostinství. Ukončování studia probíhalo v souladu s vyhláškou č. 442, o ukončování studia ve středních školách a učilištích ve znění zákona č. 138/1995 Sb.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vydané MŠMT dne 12. října 2001 pod č.j. 26 084/01-21 s účinností od 18. června 2001
2. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vydané MŠMT dne 11. února 2003 pod č.j. 32 311/02-21 s účinností od 1. září 2003
3. Zřizovací listina vydaná MŠMT ČR dne 19. března 1997 pod č.j. 14 906/97-60 s účinností od 1. listopadu 1996
4. Učební dokumenty vyučovaných oborů uvedených v charakteristice školy

5. Výroční zpráva o činnosti SOU obchodního v Kladně ve školním roce 2001/2002
6. Třídní knihy ve školním roce 2001/2002 a 2002/2003
7. Třídní výkazy
8. Vnitřní režim SOU obchodního v Kladně
9. Rozvrh hodin pro školní rok 2002/03
10. Zápisy z pedagogických rad
11. Zápisy z jednání předmětových komisí
12. Protokoly o komisionálních zkouškách
13. Protokoly o maturitních zkouškách
14. Protokoly o závěrečných zkouškách
15. Organizační řád
16. Organizační schéma školy
17. Celoroční plán práce školy
18. Měsíční plány práce školy
19. Plán výchovného poradce – školní rok 2002/2003
20. Tematické plány sledovaných předmětů pro školní rok 2002/03
21. Personální dokumentace zaměstnanců školy
22. Inspekční zpráva z 14. 5. 1999, č. j. 024 133/99-5085

ZÁVĚR

Řediteli školy se podařilo vytvořit stabilizovaný pedagogický sbor, vysoký je věkový průměr vyučujících. Pozitivem je, že sledovaná výuka byla ve značné části zajištěna plně kvalifikovanými učiteli a mistry odborného výcviku. Velmi dobrou úroveň má oblast výchovného poradenství. Vedení školy je demokratické, s dobrými organizačními schopnostmi, v kontrolní činnosti málo důrazné a konzervativní. Organizační činnost školy a informační systém jsou funkční.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání a výchovy v celé škole jsou z hledisek funkčních, estetických, psychohygienických a bezpečnostních standardní. Ve škole se nacházejí vedle moderní didaktické a informační techniky i učební pomůcky, které, ač jsou stále funkční, již morálně zaostávají. Materiálně-technické podmínky pro výuku tělesné výchovy jsou podprůměrné. Standardu neodpovídají též kmenové učebny v suterénu školy. V oblasti zabezpečení materiálně-technických podmínek odborného výcviku využívá škola smluvních pracovišť.

Sledované oblasti výuky mají vesměs průměrnou úroveň. Při hodinách, s výjimkou výpočetní techniky, převládají tradiční formy a metody práce s pasivní rolí žáka. Opomíjená je oblast motivace žáků, málo jsou rozvíjeny jejich komunikační schopnosti.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Pavel Kába	P. Kába v.r.
Členové týmu	Mgr. Jaroslav Černý	J. Černý v.r.
	Mgr. Iva Kadeřábková	I. Kadeřábková v.r.
	Ing. Ivana Nová	I. Nová v.r.

Další zaměstnanci ČŠI

Ing. Zuzana Sýbková, Ludmila Vacková, Jana Jungerová, Ing. Dana Drlíková

V Příbrami dne 23. června 2003

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 26. 6. 2003

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu	Podpis
Vlastimil Filip	V. Filip v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný.

Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohroží průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy	Předáno osobně.	025 129/03-5142
Zřizovatel		

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.